

Paul, Corinth Whut'enne Whulh Nat 'Udustl'us Buts'ó K'e Yanguz-i

---

Yak'usda ba 'ilhunaoodulhne, keyoh Corinth
ts'e, 'enne Paul hadih 'ubulhni

1 ¹ Si Paul Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a, 'i be Sizi Gri ba whel'a'-un 'ust'oh. 'Ink'ez neulhutsin Timothy, 'en cha sulh 'ut'en. 'Et la keyoh Corinth ts'e Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne hinli, 'ink'ez yun k'ut Achaia dilhts'ine, mbene la nohbulh Yak'usda ooch'e' unline, 'et nohni ts'iyawh ndi 'udustl'us k'ut nohts'o k'e 'usguz.

² NeBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti ts'un nohba tenadusdli 'et whe ye unzoo-i 'ink'ez nohdzi dóghel nohbulh óot'e'.

Yak'usda ts'iyai-i be k'e náneni'oh

³ Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti ooBá 'unt'oh 'et whe uzdílhiti'. NeBá 'en gha be négha té'nidzeh-i, 'En za Yak'usda 'unt'oh ts'iyai be k'e náneni'oh.

⁴ 'Et dzoh nuts'udeh-un whuch'a k'e náneni'ah. 'Et huwa whuz un'a 'uyoonne hoontsi'-un bughá honkat de, 'et de wheni cha Yak'usda ye k'e náneni'ah-i, 'i gha k'e nábuzno'ah huba' hoont'oh.

⁵ 'Et Gri whe dzoh nusúzut-un, 'et whe wheni cha 'en gha dzoh nuts'uzde. 'Et whuz un'a wheni cha Gri ye k'e náneni'ah-i 'et neghun hoonli whe 'uwuhultsuk-un k'e náneni'oh.

⁶ 'Et hoontsi' ndet la dzoh nuts'udeh de, 'et 'i gha k'e nánohuzní'ah 'ink'ez dahjih. Ndi hoontsi'-un nohts'u hóolts'ulh whe dzoh nahdeh 'et hoontsi' ndi k'e nánenin'a-i, 'i be wheni cha 'ink'ez nohni cha ts'iyawh whulh nuzdilhya. 'Et whuz un'a 'uwhút'en. 'Ink'ez ndet la k'e nánenin'a de, 'et nohni za nohba 'uhoont'oh. 'Et 'i be k'e nánohuzní'ah 'ink'ez dahjih.

⁷ 'Ink'ez t'ets'onínzun nts'en'a la nohni dzoh nuts'udeh whe nets'ú nedihdil, 'et 'uwuhultus 'i be za ndi ye k'e nánenin'a-i, 'i be nets'ú nedihdil.

Daztitsah-un, Yak'usda whuch'a neúlhyis

⁸ Sulhutsinke 'et whunulh'en, nyan-i Asia yun k'ut ndi hoontsi'-un negha óoninkat, 'et nebulh dahooja-un la t'ewhunoozhéh hukwa' nuszun. Whuz ts'e nebulh dahooja-un la tube hoontsi' k'et 'aw 'uzdooni' ait'oh. 'On nus neba hoondaz k'et 'aw whúlh nuzdolya' ait'oh. Neba hoontsi' k'et yats'itádlá uznanzin neba le' hooja.

⁹ 'Ahoohyiz daztitsah-un hukwa tse ts'úholih. 'Et whuz un'a nebulh ndúhooja de, 'et whula gha 'aw whenich'oh t'anúuznotan ait'oh. Yak'usda za t'aniuznootan. 'En za yaidlane dunadilh-un 'unt'oh.

¹⁰ 'En ndi tube hoontsi' daztitsah-un, 'ink'ez 'et whuch'a neúlhyih. 'Et 'ahoolhyiz whuz un'a 'uwhutát'elh. 'Et whuz un'a lhan'un te neilelh za' tit'elh, 'et 'ilhiz hukwa tse ts'uholeh.

¹¹ Nohni cha tenadudli be nela 'aht'en whe nela tenadoohdli. Lhane neba tenadudli 'et whe hoonliyaz neghá honkat. 'Et huwa nebulh dáhooja lhane Yak'usda ts'un musi neba hutni.

**Ndet la neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i di la whunénulhtun,
'i gha ts'uhóont'i'**

¹² 'Et neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i ndi whunénulhtun, 'i za ts'uhóont'i' whe howu yats'oolhduk. 'Et whe whunénilhtan ndi yun k'ut uzdalts'i'. Yak'usda oobé 'alha' nudzun-i, 'ink'ez 'aw nanki khuni be yalhts'usduk, 'et whuz un'a za 'uk'enus nohtoh 'uzdálts'i'. Ndi yun k'ut whut'enne be whútnih-i, 'i be lhe'ts'ilel. Yak'usda ye unzoo-i, 'i gha 'uts'it'en. 'Et whuz un'a ne-eni toh whudiz'ai-i whunénilhtan.

¹³ 'Et ndi la ook'u yalhduk-i, 'ink'ez ndet t'oonihzin, 'et whuz un'a za nohts'o k'e'ts'uges. 'Et whula toh whuts'un 'i t'ewhutihzeh nohba hukwa' nuszun.

¹⁴ 'Et whuz un'a hoontsool-unyaz dats'int'oh la 'et neghun t'ewhunihszin. 'Et huwa Sizi Gri neMoodihti oodzin whusahóolts'ut de, 'et de nohni nebe 'oonáht'e', wheni cha nohni nohbe' ts'oont'e'.

'Aw nohundósdah hukwa lhe'nuszun

¹⁵ 'Et huwa soo 'alha' nuszun whe nohts'u tísyalh inle'. 'Et whe la whulh nat-un hoonzoo-un nohgha hólts'it.

¹⁶ 'Et whuz un'a Macedonia yun k'ut ts'e 'et 'oh whuya nohk'utisyalh inle'. 'Et Macedonia ts'e ha násja de, doo cha za nohk'unatisdulh inle'. 'Et whuz k'onásdadh whe Judea yun k'ut ndai la be ndunusdzit-i be sla tihnelh inle'.

¹⁷ 'Ants'i 'oh ne'dusni' nuhzun eh? K'us nts'en'a la neyust'e ts'u nín'ti-un, 'et whuz un'a seni be lhaóodusdla nuhzún eh? 'Et whuz

un'a ndust'oh de, 'et de si whuloh te, “A” doosni' 'ink'ez whuloh te, “Awundooh” doosni' la.

18 'Et hoonts'i Yak'usda 'aw nela dootnih ait'oh. 'Et neghuni 'aw, “A” 'ink'ez, “Awundooh” lhiloh! 'Aw nawh yalhts'ulhduk.

19 'Et Sizi Gri Yak'usda ooYe! 'unt'oh. 'Et 'oh da' Sylvanus, Timothy, 'ink'ez si cha 'en ghun 'i be nohbulh yáts'ulhduk da', 'aw, “A” 'ink'ez, “Awundooh” lhts'u dínel inle', 'en be, “A” za 'unt'oh 'et huwa.

20 'Et Yak'usda yé nets'u nahizya-i, 'i ts'iyawh, “A” ni, 'ink'ez 'en be, “Ndo honeh” ts'utni. 'Et wheni negha Yak'usda uzdólhti'.

21 'Et mbe la Gri bulh soo cho 'ilhiz nohbulh núzdilhya neulhtsi, 'en Yak'usda 'unt'oh. 'Ink'ez Yak'usda 'en za 'uneinla Ndoni ye ulhtus-i 'et negha óonin'ai whe 'unt'oh.

22 'Ink'ez 'en cha be 'e hóodal'en-i, 'i be wheni cha neye hóodat'en neulhtsi. 'Ink'ez Ndoni nedzi yidan'ai. 'I be yuloh neba 'uk'elha whulhtsi.

23 Yak'usda ooka' disni' szul ghun st'a tiyin huba, 'aw nohundósdah hukwa lhe'núszun. 'Et huwa 'awhuz Corinth ts'e lhoózúsyai.

24 'Aw nohba 'alha 'uhoont'oh-un whumoodih 'uztileh hukwa lhe'ts'ust'en. 'Et k'us ndet hoonáht'i' hukw'un'a 'unohts'oolhzin.

Bé 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be Yak'usda ba núdulhyai 'et huwa.

2 ¹ 'Ink'ez si cha seni lhadúsdla 'aw ts'odi bulh nohts'u tísyalh hukwa lhe'núszun.

² 'Et si sgha nohdzi ts'odi susi de, mbe suba hoonust'i'-un sghá ho'alh? Nts'en'a suba nohni ts'odi 'ahli de, hoonúst'i'-un sghá hoh'alh? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

Mbe la ninta' 'ant'en-un, ooba whunats'odoolnoh huba' hoont'oh

³ 'Ink'ez njan nohdúsní-un 'i ghun za 'uda' nohts'ó k'e 'isguz inle'. 'Et nohts'óozusya de, doo ka la nohni nohghan ts'odi oosdle'. 'Et hoonts'i nohni nohghan hoonúst'i'-un sghá holts'it, 'et za hukwa' nuszun. 'Et huwa 'awhuz nohts'úlhtuzusyai. Be hoonust'i'-i, 'i ts'iyawh nohni cha be whúnolhni hukwa' nuszun. 'Et ndaht'oh-un, 'et sba 'alha 'uhoont'oh.

⁴ 'Et sdzi ts'odi unli whe snatsul too' hoonli whe nohts'ó k'e 'isguz. 'Aw nohdzi ts'odi ooselh huba iloh nohts'ó k'e 'isguz. 'Et be nek'ets'intsi'-i ncha-i nohba 'ust'i, 'et t'ewhutihzeh hukwa' nuhzun ha nohts'ó k'e 'isguz.

⁵ 'Et hoonts'i 'aw si za ts'odi lhúsdloh, nohni cha ts'iyawh 'et huwun 'en daja la 'et huwa ts'odi 'ahli. 'Et huwa 'andit nohdúsní-un doo ka la 'aw tube cho nohba dzoh 'udoosni' junih.

⁶ Nohni cho olhtsus de, 'et 'awet soo' hoont'oh.

7 'Et ts'iyawh ooba 'ún ts'otooldilh 'ink'ez 'uk'e názno'ah, doo ka si 'on nus oodzi ts'odi unli de, 'et whe ooch'a'oodeh.

8 'Et huwa khuni ulhtus-i be nohdúsní, ndun dune ba 'ún ts'uhutulhdilh de, 'i be 'et whuz un'a la t'eeonózin ook'ehtsi'.

9 'Et ts'ih'un un'a t'ewhuntszeh hukwa' nuszun nts'en'a la nohdásni-un, ts'iyawh tilah hukw'u ne'zacht'en. 'Et huwa nohts'ó k'e 'ísguz.

10 'Ink'ez mbe hoonli ooba 'ún whutulhdilh de, si cha ooba 'ún whutisdulh. Hoonli ooba 'ún whutusdilh-un, mbe la ooba 'ún whutusdilh-un, 'en Gri oonalh nohni cha nohba 'ún whutusdilh 'et huwa.

11 'Et nduts'ut'en de, 'et Satan 'aw nech'a' oolhdeh ait'oh. Ndet whe nech'a' tilhdoh-un, ts'iyawh t'ets'onínzun.

'Et neMoodihti dáti sba dáhaidantan le' 'uja

12 'Et keyoh Troas ts'uwhútni-un, 'et nusya whe 'et Gri ooghuni unzoo-i, 'i be bubulh yatisduk 'et wheni whuz oozúsya. 'Et Moodihti dáti sba dáhaidantan le' 'uja.

13 'Et sulhutsin Titus 'en ookwa itús'en, 'et hoonts'i 'aw naóostelh ait'oh. 'Et whe syughi be sba ts'ih'un lhe'hóot'oh le 'ust'oh. 'Et whe dusya whe 'et huwa Macedonia ts'e 'óozusya.

14 'Et Yak'usda ts'un musi dusni. 'En gha Gri 'en be 'ahoolhyiz whuch'a' ts'ulhdeh. 'Ink'ez 'en ghun be t'ets'oninzun-i, 'ants'i sooltsun-i k'un'a wheni negha n'un ndulcho whe whedándi le' 'unt'oh.

15 'Et Gri 'en ba Yak'usda ts'un ooba sooltsun-i le' ts'int'oh. 'Ink'ez mbe la dijizne 'ink'ez mbe la kwuncho yo ts'u tidulhne, 'enne butoh whuz un'a 'uts'int'oh.

16 Whulohne dahútsah-un whunahultsun. 'Et 'onghunne cha be ts'ukhuna-i nahultsun 'i be 'ilhiz wheni hukhutinalh, 'et whuz un'a buba le' ts'int'oh. 'Ink'ez mbe 'unt'oh 'et huba soo 'úldzoo'?

17 'Et lhane Yak'usda ooghuni 'uts'un un'a náhuyulh'en. 'Et whe sooneya 'uhulh'en. 'Et wheni 'aw ndúlhts'it'oh. 'Et ts'ih'un un'a Yak'usda ba yats'ulhduk whe' ts'utni, 'et whuz un'a oonalh whe Gri 'en be yats'ulhduk.

Nohni Gri whuts'ó k'é yanguz-i lé'aht'oh

3 ¹ Doo cha za 'uztit'elh ts'ih'un dune tsinli nohts'u dutánelh eh? 'Awundooh! 'Et whulohne njan nduhut'en, nohni nohba 'udustl'us k'ut nohba na'oodudosdzi'. 'Ink'ez nohni nohts'un 'udustl'us k'ut, 'i cha buba na'oodutasdzi'. 'Et wheni 'aw ndúlhts'ust'en.

2 Nedzi k'ut 'uk'u sahguh whe ts'iyanne hukw'u yahalhduk. 'Et whuz un'a ts'iyanne dune t'enhonínzun.

3 Whunulh'en whe Gri whuts'ó k'e yanguz-i lé'aht'oh. Ndai la 'uk'eguz-i 'aw bé k'uneguz be lhé'inel, Yak'usda ye khuna-i, 'en ooyughi 'en be 'uk'éghuz whe 'unt'oh. 'Aw tse k'ut 'uk'u lhíghuz, dune budzi k'ut 'uk'éghuz whe 'unt'oh.

**'Uda' khuni 'uk'eguz-i, 'i gha dune yáhádlah,
'et hoonts'i Yak'usda ooyughi be dune hukhuna**

4 Gri 'en gha Yak'usda 'en za oot'a níuznintan, 'et huwa whuz un'a yats'ulhduk.

5 'Et hoonts'i ndi 'ut'en huba whenich'oh duba sóo uzdutneh whe ndi 'ut'en 'uts'ulh'ih, 'et 'aw whuz un'a lhts'unízun. 'Et k'us Yak'usda 'en gha za neghalts'ut whe ndi 'ut'en huba sóo uzdutneh 'et huwa.

6 'En gha neghalts'ut whe wheni cha huba sóo uzduja. Ndi 'andit nets'u hoozi-un neba neónin'ai-un, 'et huba Yak'usda ba ne'úst'enne tsinli. Njan ndi 'andit nets'ú hoozi-un, dich'oh duyughi gha 'útni. 'Aw 'uda' khuni 'uk'eguz-i 'aw 'i gha iloh. 'Et ndi 'uda' khuni 'uk'eguz-i, 'i gha dune yáhádlah, 'et hoonts'i Yak'usda ooyughi be dune hukhuna nasdli 'et huwa.

7 'Et ndi 'uda' khuni 'uk'u nusguz-i, tse k'ut ook'é yiguz-i. 'Ink'ez ndi khuni 'i gha yaidláne le' binla. 'Et ndai la ndi yé dizti'-i, 'i be 'uyinla. 'Et whe Moses oonin k'ut oots'u ha yánduz suli'. 'Et oots'u ha náwhendunide whe 'et hoonts'i Israel oodune'ne 'on nus buba hoolhtus 'et whe 'aw hinoohl'en ait'oh.

8 'Et hoonts'i Yak'usda ooyughi, nts'en'a nela 'ut'en, 'et 'on nus neba yé dizti'-i 'unt'oh.

9 'Et ndi 'uda'-i, 'i gha yaidlane le' binla, 'i dízti' de, 'et de ndi 'andit be nela 'ewhudut'en-i whe ts'ih'un dune tsinli, 'i 'on nus dízti' whe 'unt'oh.

10 'Et ndi 'uda' 'unt'oh-i, 'i 'aw 'on nus 'uk'enus yé dizti'-i 'unt'oh. Ndi 'andit yé dizti'-i, 'i gha la ndi whutsoda' yé dizti'-i hukw'e-i 'unt'oh 'et huwa.

11 'Et ndi 'uda' 'unt'oh-i, 'i dizti' hoonts'i, 'i gak whe ninle' de, 'et ndi 'andit 'unt'oh-i, 'i 'ilhiz wheni 'unt'oh. 'Et huwa 'i 'uk'enus dizti' whé 'unt'oh.

12 'Et huwa ndai la Yak'usda ts'un hukwa tse ts'uhooli-un, 'et hooncha. 'Inka lhts'óojoh whe nohbulh yáts'ulhduk.

13 'Aw Moses k'un'a lhe'ts'ust'en. Ndi oots'u ha yánduz-i hooloh whéninile', 'et whuch'a dunin yuts'o álhbal. 'Et whula toh tileh-i, Israel oodune'ne 'aw 'ahoolhyiz hinoohl'en ait'oh.

14 'Et hoonts'i bubeni duts'o sulí. 'Et 'andit dzin whuts'un ndi ndai la 'uda' buts'u hoozi-un hik'u yalhduk-i, 'i oots'oh yuzbal-i, 'ahoolhyiz 'et ndunt'oh. 'Aw whusanálhuhuyulhchooz. Gri 'en za whusanaítilhchus.

15 'Et hoonts'i 'andit dzin whuts'un ndi Moses 'uk'u néyuzguz-i huk'u yalhduk de, budzi 'awhuz oots'oh úzbal le' hint'oh.

16 'Et hoonts'i 'ilhoghun neMoodihti ts'u nálh'a de, 'et de ndi oots'oh yuzbal-i whusanaítilhchus.

17 'Et neMoodihti 'en Yak'usda ooyughi 'unt'oh. 'Ink'ez neMoodihti ooyughi nts'e diz'ai-un, 'et whe nelawhuditni.

18 'Et wheni ts'iyawh nenin oots'oh lhe'ibal whe be na'uzdunul'en 'i be ts'onilh'en, 'et whuz un'a neMoodihti yé dizti'-i, 'ahoolhyiz uznilh'en. 'Ink'ez ndi 'uk'eguz-i uznilh'en-i, 'et 'i k'un'a 'uts'uja. NeMoodihti yé dizti'-i, 'i 'on nus yé dizti'-i k'un'a 'uts'int'oh. Dzin totsuk nusyaz za lhé'ts'it'elh. 'Ink'ez neMoodihti ooyughi, 'en gha whuz un'a 'uhóoja.

Gri ooghuni unzoo-i, 'i neba be hoot'en-i unli

4 ¹ 'Et huwa ndi 'andit nets'u hoozi-un, 'et huba Yak'usda ba ne'út'enne tsinli. 'Et Yak'usda ye te' ninzun-i neghalts'ut, 'et whe 'aw 'etsul 'uts'ooneh ait'oh.

2 'Et hoonts'i dune nunúl'i'ne hukwaya hoonli, 'et huwa wheni ts'iyawh 'et whuch'a dah ts'utni. Dune nazna'ah-un, 'et wheni 'aw ndúlhts'ust'en. 'Ink'ez Yak'usda ooghuni 'aw whuts'it bulh lhtalhts'usdloh. 'Et hoonts'i khuni 'alha' 'unt'oh-i búbuznulhtun. 'Et whuz un'a Yak'usda nalh ts'iyanne buyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, 'i ts'un buba nats'oodutadzi'.

3 'Et ndi khuni unzoo-i be yats'ulhduk-i ook'e'uzbal de, mbene kwuncho yo ts'u tídulhne, 'enne buch'a ook'e'uzbal whe 'unt'oh.

4 Ooba 'alha' lhe'hóot'ohne 'uhint'oh. 'Ink'ez ndi yun k'ut whuyak'usda, dudeni be lhuhoos'en 'ubulhtsi. 'Et whula gha ts'e Gri ooghuni unzoo-i yé dizti'-i, Gri, 'en Yak'usda k'éguz-i, ndai la oots'u há yanduz-i dudeni be lhuhoos'enne doo ka si dudedodi huninzun.

5 'Aw whenich'oh khuyanats'ulduk iloh. Gri, 'en Sizi neMoodihti, 'en ghun 'unohts'útni. 'Et Sizi 'en ba nohe'ustlenne tsinli.

6 'Et Yak'usda tsahólhgus be hoot'en-i yuka' dani' ibulh hoot'en sulí. 'Et Yak'usda yé dizti'-i ghun t'ezninzun-i, 'i neba be hóot'en-i whe 'unt'oh. 'Et 'i nedzi bé dindi. 'Ink'ez ndi yé dizti'-i, 'i Sizi Gri oonin oots'u ha yánduz whe 'unt'oh.

**Ts'iyaitsuk hoontsi'-un nets'ó tukat 'et
hoontsi'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh**

7 'Et be' tilalh-i lhadzeh be 'ulya, neyust'e 'et whuz un'a 'únt'oh. Ndi ye hoonzoo 'unt'oh-i ts'ut'i-i, 'i Yak'usda negha ininla. 'Aw whenich'oh nech'e' iloh. 'Et Yak'usda oots'u haíyankat-i 'unt'oh, 'aw wheni nets'u haínkat iloh.

8 Ts'iyaitsuk hoontsi'-un nets'ó tukat 'et hoontsi'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh. Tube whets'íntsz 'et hoontsi'i 'awhuz uznint'i za' ts'int'oh.

9 Whuloh te nech'a ne'whut'en 'et hoontsi'i Yak'usda 'aw nela dootnih ait'oh. Khuni be nanéhulhdulh de, 'et hoontsi'i 'aw nech'a' oodeh ait'oh.

10 Sizi neMoodihti neba dazsai-un, 'et 'ilhiz neyó whudiz'ai. 'Et 'i be ts'iyanne t'ewhuntizeh Sizi ye khuna-i, 'i neyust'e ootoh 'uyint'oh.

11 Wheni 'ilhiz be khútna 'ut'ine, wheni ts'iyawh Sizi 'en ooba daztitsah 'et wheni butl'azdudilya 'et huwa. 'Et neyust'e, 'i be Sizi ye khúna-i ts'iyanne t'ehontizeh.

12 'Et wheni be daztitsah-i, 'i neyust'e ghu hoonli. 'Ink'ez nohni 'ilhiz be khútna-i, 'i nohni nohghu hoonli.

13 'Ink'ez nohni be nohba 'alha 'uhoont'oh-i 'ink'ez wheni cha be neba 'alha 'uhoont'oh-i, 'i bulh lhgha za' 'unt'oh. 'Et huwa 'uda' 'uk'eguz-i ndet 'uwuhulhni, 'et ndiz un'a njan ndutni whe ndutni, "‘Et sba 'alha' 'unt'oh 'et huwa 'i khuni be yasduk." 'Et wheni cha neba 'alha' 'unt'oh 'et huwa 'i khuni be yats'ulhduk.

14 'Et huwa nduts'útni, mbe Sizi neMoodihti dunaidilhtí-un, 'et wheni Sizi 'en bulh dunánedutálelh. 'Et wheni 'ink'ez nohni cha ts'iyawh 'ilhunaneoozdla whe dubut nenétalelh.

15 Whunilhchoh nebulh ne'whut'en 'et whe nohba hootázoo' 'et huwa. 'Et ndi 'uk'enus yé unzoo-i, nohtoh hoonli, 'et whe nohni nohgha 'on nus Yak'usda ts'un musi ts'utni. 'Et whe ooba whudíztí'.

Ndai la lhts'is'en-i, 'i hoontsi'i be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be uznilh'en

16 'Et huwa 'etsul lhe'ts'oone. Neyust'e whénilhjut 'et hoontsi'i neyughi unli-i, 'i dzin totsuk 'andidi nadleh.

17 'Et ndet la hóontsi'-un neghá whunkat-un, 'et 'atsulyaz za neba 'uwhut'ih 'et huwa. 'Et neba 'ants'i le' 'uhoont'oh. 'Et k'us ndi be hóontsi'-un neghá whunkat, 'et 'i be 'on nus neba be óodizti'-i neba yulhtsi. 'Ink'ez ndi be óodizti'-i, 'ilhiz wheni 'uyínla.

18 Ts'i'en-i, 'i neba 'ants'i unli. 'Aw lhts'is'en-i, 'i za neba ts'ih'un 'unt'oh. Ts'i'en-i, 'et 'atsulyaz neba whutát'elh 'et huwa. 'Et hoontsi'i lhíst'en-i, 'i 'ilhiz wheni 'unt'oh.

'Aw ts'an'en-i, 'i bé iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i,
be 'alha 'uhoont'oh-i, 'et 'i be za ndi yun k'ut uzdilhts'i

5 'Et 'alha' t'ets'oninzun ndi nimbali, 'i neyust'e unli k'un'a be ts'uwhut'i ndi yun k'ut, 'et whénilhjut de, 'et cha Yak'usda 'udun yoh neba whulh'ai. 'Aw dune dula be 'uhóonla-un iloh, 'et 'ilhiz ndo yak'uz 'et 'úhoont'oh.

2 'Inka 'alha' ndi nimbali be ts'uwhut'i whe ts'ukhun dutsó le' ts'utni. 'Ink'ez neyoh yak'uz whuz'ai 'et ookw'éznintai. 'Et huwa nedzi be nek'eyítalhbilh oots'o hukwa' 'uzninzun.

3 Nek'éyilhbun 'i be soo nanedinla le' neyínla, 'et de za 'aw 'ust'et lhts'íloh le' ts'int'oh.

4 Wheni nimbali be whut'ine, wheni lhat-un hoontsi'-un nek'ut whuz'ai, 'et huwa khun duts'utso. 'Aw nenaih bé ha ts'ooya' hukwa lhe'uznínzun. 'Et k'us 'on nus 'uyoo lhai be' ts'oot'e' hukwa' 'uzninzun. 'Et whuz un'a be ts'ukhuna-i be dáztitsah-i 'ants'i whélnó le' tit'elh.

5 'Et mbe la njan wheni 'et huba lhanédinla-un, Yak'usda 'en 'unt'oh. 'Uda' Ndoni be lhanédinla 'et whe whulokhun neba 'uk'elha whulhtsi.

6 'Aw whélhts'uniljut. T'ets'onínzun neyust'e be nduts'int'oh teh, 'aw neMoodihti bulh lhe'ts'it'oh.

7 'Aw ts'an'en-i, 'i bé iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i, be 'alha 'uhoont'oh-i, 'et 'i be za ndi yun k'ut uzdilhts'i.

8 'Et huwa nedzi hoonli. 'Ink'ez neyust'e yoh lhts'uhoot'ih de, 'et k'us neMoodihti bulh uzdilhts'i, 'et whe 'on nus soo ts'uhootát'e'.

Yak'usda ooch'e'ne, Gri 'en nahiyilh-un oobut néztiyalh

9 'Et huwa ndi yun k'ut uzdilhts'i k'us yak'uz uzdilhts'i, Yak'usda nets'o hukwa' ninzun, 'et 'ahoolhyiz ooba 'uts'uwhulh'en whuz uznint'i.

10 'Et 'ilhóne tsinli whe Gri 'en nahiyilh-un oobut néztiyalh. 'Et huwa ndi yun k'ut dats'últsi, k'us dats'úldzoo' la, 'et whuz un'a neba 'uk'elha whutaleh.

11 'Ink'ez neMoodihti bé whunujut-un, 'et huwun 'et t'ets'onínzun. 'Et huwa ts'iyanne dune whúz ubuznilht'i. 'Et Yak'usda 'ilhóne tsinli whe wheni t'enenínzun. 'Ink'ez 'et uncha wheni cha nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i whe t'enenáhzun.

**Yak'usda Gri yudinda whe yinka dune'ne
ts'iyawh ts'un nenábudilya**

12 'Et wheni cha doo cha za nohba nats'oodudodzi' ait'oh. 'Et k'us nohni neyé ootaht'e'-un, 'et nohts'u hukwa' 'uzninzun. 'Et whe 'onghóhne

'uyoonne dune buzoo' k'un'a 'et whe huhóont'i, 'ink'ez 'et dahínt'oh la budzi be di hut'i, 'aw howu nuní lhonusde, 'et mbene la nohdulhyoh 'utnine, dats'ínt'oh la soo ts'ih'un un'a ubudutáhnelh whe' hoont'oh.

13 'Et ne-eni hooloh le' ts'int'oh de, 'et Yak'usda ooba' hoont'oh.

'Et ts'ih'un nuní nudehne tsinli de, 'et nohni nohba' hoont'oh.

14 Gri ye nek'entsi-i, 'i be 'on nus úzdunult'i 'et huwa. 'Ilhoghun ts'iyanne ba dazsai de, 'et de ts'iyanne yahadlah le' hint'oh, 'et whuz un'a t'ets'oninzun.

15 'Ink'ez ts'iyanne ba dazsai 'et huwa wheni mbe khunáne, 'aw whenich'oh neba za iloh whe ndi yun k'ut uzdilhts'i. 'Et k'us mbe neba dazsai 'ink'ez dunadija-un, 'en ba ndi yun k'ut 'uzdólt's'i.

16 'Et 'inka 'andit dzin whuts'un ndi yun k'ut dune nena be uznilh'en dahínt'oh la, 'et 'aw whuz un'a iloh whe dune t'ebuzninzun.

'Et hoont's'i 'et whuz un'a Gri 'en ghun t'ezninzun. 'Et hoont's'i 'andit 'aw whuz un'a za 'en ghun t'ets'onínzun.

17 'Et huwa mbe la Gri yudínda-un, 'en cha ndúwhulcho 'ándidi nawhúsdi. 'Et whutsoda' hukw'un'a, 'et ts'iyawh ba gak whuzdli'.

18 Ts'iyawh Yak'usda ts'un hakat. Sizi Gri 'en gha ts'un nenánedilya.

'Ink'ez dune ts'un nenánedilya-un, 'et huwun dune bulh yáztihduk, 'et Yak'usda negha óonin'ai.

19 'Et whuz un'a, Yak'usda Gri yudinda whe yinka dune'ne ts'iyawh ts'un nenábudilya. Ts'iyantsuk whe hich'a ne'ust'en, 'et 'aw 'on 'un buk'elhúhoo'al. 'Ink'ez ndi khuni dune yé ts'un nenábudilya-i, 'i negha ínin'ai.

20 'Et huwa Gri 'en ba khuni na'áne tsinli. Yak'usda wheni nebe nohbulh yálhduk le' 'utni. 'Et whe nohts'un tézdudli, 'andit whuts'un soo Yak'usda ts'un naóolhyeh!

21 Gri, lubeshi ooghu hooloh-un, 'en Yak'usda wheni neba lubeshi suli 'et huwa. 'Et whe 'en gha Yak'usda ye ts'ih'un un'a 'unt'oh-i k'un'a 'uts'int'oh ha.

Yak'usda ba ne'ts'ut'en-un

6¹ 'Ink'ez wheni Yak'usda bulh 'ilhoh ne'ut'enne tsinli' nats'utez dudlih, Yak'usda ye unzoo-i 'ants'i 'et ólhchoot junih.

2 'Et njan ndutni,

“Soo 'et neóoninzut-un, 'et nyudásts'o.

Ndet dzin dinjih-un,

'oh whuya hoozulh 'et nla 'usja,” ni.

Whunulh'en 'et 'awet 'et neóoninzut. Whunulh'en ndi dzin 'et 'awet ndúhooja.

3 'Aw nohba dzoh-un nohghá ts'úho'alh-un hukwa lhe'uznínzun. 'Et huwa Yak'usda ba ne'ut'enne tsinli, 'aw whe hukw'é holts'it-un hooloh.
 4 'Et hoonts'i ndúwhulcho whe ts'ih'un un'a Yak'usda ba ne'ut'enne 'uts'int'oh. 'Et 'uts'oot'e' ait'oh 'et hoonts'i whulh ts'ooyin. Nek'éhoot'oh-un nets'u hoolts'ulh-un, hoonli ha' ezdunidzut, whulokhun neba howa whúlna'-un,
 5 'ink'ez nehoolhtsas-un, 'anehudilh'ai-un, nebulh hódutulhzuk-un cha, 'ut'en howa whúlna'-i cha. Lhts'itoh-un cha, soo ts'úhooni-un, 'et cha.
 6 Lubeshi ch'a khuts'udlí-un, be t'eeonudzun-i, khun lhuts'onúsch'e-un, 'uyoonne ts'un ts'inzoo-un, 'i cha, 'ink'ez Ndoni be ts'ukhuna-un cha, 'et ts'ih'un un'a be nék'ets'insi-i, 'et cha.
 7 Khuni be 'alha' 'unt'oh-i be yats'ulhduk-un, Yak'usda ye ulhtus-i, 'i be ts'ut'en-un, be lhts'ugan-i, 'i ts'ut'i whe ts'ih'un un'a, 'et lhalhch'az ts'e nela be nuts'úle-un. Whuz un'a Yak'usda ba ne'út'enne tsinli.
 8 Dunne ba uzdíztí' k'us buba lhts'u díti', hoonts'i k'un'a neghu yahulhduk k'us hoonzoo k'un'a neghu yahulhduk, 'ink'ez dune uzna'ah nehutni, ts'ih'un un'a khuni be 'uts'utni 'et hoonts'i.
 9 Dune t'enehunúszun huninzun, 'et hoonts'i ts'iyanne t'enenínzun. Daztitsah le' ts'int'oh 'et hoonts'i dáhooja la, 'et whulh ts'úkhuna. Nehutuzilhghelh hukw'un'a nehoolhtsas de, 'et hoonts'i whulh ts'úkhuna.
 10 Dats'ínt'oh whula ts'odi tsinli 'et hoonts'i nedzi be ts'uhóont'i'. Dats'ínt'oh whula tets'ul'en 'et hoonts'i ts'ih'un hiye hoonzoo oot'e'-i, 'i lhane gha ts'ú'aih. Hoonli be téts'ul'en 'ink'ez lhts'ít'i' 'et hoonts'i ts'iyaitsuk ts'ut'i. 'Et hoonts' ts'iyai 'i ts'ut'i.

Yak'usda ooba tsun unli-i, 'i oot'a óohnalh junih

11 Nohni Corinth whut'enne ts'et whucho nohuzdáni'. Nohni nohts'un nedzi unzoo cho ts'úlhtsi.
 12 'Aw wheni neghá iloh k'oh náht'i'. Dunne ts'un daht'oh-un, 'et huwa k'oh naht'it.
 13 Ts'oodunne 'ahli hukw'un'a nohbulh yásduk. Nohts'un 'úts'int'oh, nohni cha 'et whuz un'a nets'un óoht'e'.
 14 Ooba 'alha' lhe'hoot'ohne, 'enne but's'ú nedohdilh junih. Nts'en'a suba ts'ih'un un'a ne'ut'en-un 'ink'ez ts'ih'un 'un'a nulhe'ust'en-un, 'en 'aw lhulh 'uhoot'en ait'oh. 'Aw whuz un'a 'uhót'e' ait'oh! Nts'en'a suba hoot'en usda-un 'ink'ez tsalhgus yo usda-un bulh, lhzih hooke'?
 15 Nts'en'a suba Gri, 'en Beliar 'en bulh 'illoh 'uhoot'e'? 'Et nts'en'a suba ooba 'alha' 'uhoont'oh-un 'ink'ez ooba 'alha' lhe'hóot'oh-un, bube 'ut'en k'oh lhgha 'úwhutat'el'h?

16 Nts'en'a suba Yak'usda oolugliz whucho 'ink'ez 'uk'eltsi bulh lhgha' tit'elh? Soo cho whunulh'en Yak'usda whe khúna-un, 'en oolugliz whucho 'ahli. 'Et Yak'usda ndutni,

“Budzi yo 'ust'oh 'ink'ez butunusya.

BuYak'usda tisdleh 'ink'ez 'enne sdune'ne hutileh.”

17 'Inka neMoodihti nets'u náhizya whe ndutni,

“Nohni 'enne butoh ts'u ha náhdilh

'ink'ez buch'oh 'aht'oh.

Tsun unli-i, 'i oot'a óohnalh junih,

'et de nohitáschulh.

18 'Et Si nohBá tisdleh,

'et nohni sye'ke 'ink'ez stse'ke tihleh.

NeMoodihti ts'iyantsuk whe ulhtus-un, 'en 'utni.”

7 ¹ 'Et huwa ook'esi'ne soo zúlhts'ai, ndi yé nets'u nahizya-i, 'i neghun hoonli. 'Et huwa neyust'e 'ink'ez neyughi 'i ndai lubeshi be dutsun suli', 'i ts'iyawh buna'ts'oolhdeh. Yak'usda 'en bé uznuljut huwa 'et 'i be ndi lubeshi ooghu hooloh-un, ts'oole'.

'Aw 'ilhone hoonts'i dach'e núlhe'ts'ust'en

² Nohdzi neba oodáha' dahtih. 'Aw 'ilhone hoonts'i dach'e núlhe'ts'ust'en. 'Aw 'ilhone hoonts'i ninta lhe'ts'us'i. 'Aw 'ilhoghun hoonts'i gha ha lhe'ts'undunist'a.

³ 'Aw nohk'e hos'alh hukwa iloh 'udusnih. 'Oh da' nohdásni' nedzi yo 'ahli whe nohbulh yáts'itadlah k'us nohbulh ts'ukhutinalh.

⁴ Tube cho 'aw whelhusaz whe 'et huwun nohbulh yátisduk, nohbe hoonust'i' whe nohghu yasduk. Bé k'e naznit'ah-i sdzi dizbun.

Hoonts'i-i sk'uz nínt'i 'et hoonts'i tube cho be ts'úhoont'i'-i sdzi dizbun.

⁵ Soo ts'ih'un un'a whunulh'en, Macedonia yun k'ut néznindil whe ts'iyantsuk be nech'a tuza né'whut'en. 'Et whulohne neghun lhdulhyo 'uhudutni. Ts'iyantsuk whe uznuljut, 'et huwa 'aw nats'oolyis ait'oh.

⁶ 'Et hoonts'i Yak'usda budzi undudane k'e na'bunan'a. 'Et Titus neghu ninya whe, 'et whe wheni cha k'e nánenin'a.

⁷ 'Aw 'et huwa za iloh. Nohni ts'iyawh sk'é nihtai 'et whe la sk'elh'o neóonah'ai, 'ink'ez sk'enaih 'ahli. 'Et tube ncha-i be si ba hukw'úne' tiht'en hukwa' nahzun. Titus ts'iyawh 'et hukw'un nebulh náhoolnuk, 'et whe 'on nus whunúsni suli'.

⁸ Soo cho nulh'en, ndi 'udustl'us nohts'o t'l'as'ai 'et huwun ts'odi 'ahli íne!. 'Aw whuts'ulh dusni 'et hoonts'i sdzi únduda whe 'uk'ú nusúsguz. 'Et hoonts'i 'aw sdzi lhúndidowh. T'éoonúszun ndi 'udustl'us be nohdzi dúntida', 'et hoonts'i 'atsulyaz huba za nohdzi unduntida'.

9 'Et 'andit 'awet whunúsni. Ts'odi 'ahli 'aw 'et huwa iloh whunúsni. Ndi ts'odi gha nohdzi k'oh na'ahla 'et huwa whunúsni. Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi 'ahli inle' 'et huwa. 'Et 'atsulyaz ts'odi 'ahli hoonli huwun wheni negha nitálhowháh'al.

10 Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi tsinli de, 'et lht'anaznoodilh uzdoojih ha, whuz un'a 'aw nedzi úndooda' ait'oh 'et huwa. 'Et hoonts'i ndi yun k'ut ts'odi, 'i be yats'adlah.

11 Howu nuní nuhzut, Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a ts'odi 'ahli inle'. 'Et dahooja la ts'iyawh 'a cho ndutíhnelh hukwa' nahzun. Yak'usda 'en ts'uk'eke dutihnelh hukwa' nahzun. 'Et nohba dzoh whuzdli'. 'Et huwun whenulhjut lé'aht'oh, 'et whe sk'e nihtai. Tube cho ts'ih'un nenaóotah'alh hukwa' nahzun. Nohba dzoh 'uhoont'oh-un, 'et cha ts'iyawh. 'Et whe ndúwhulcho whe lubeshi nohghu hooloh sulí'.

12 'Udustl'us nohts'ó k'ésguz-i, mbe la ninta' 'ant'en-un 'ink'ez mbe tsun ninta' 'ant'en-un 'aw 'enne bugha iloh nohts'ó k'e ísguz. 'Et hoonts'i Yak'usda nalh ts'ih'un un'a whunoh uznulhtun, 'et huwa nohts'ó k'e 'ísguz.

Titus nedani'-un tube hoonúst'i'

13 'Et whula gha ts'e k'e náníht'a. 'Et 'i be za wheni cha k'e nánzit'a. 'Et 'on 'un cha, Titus ooyughi nohni nohgha 'et whe 'andidi nasdli' lé'uja. 'Et huwa 'on nus ts'onílhni.

14 'Et nts'oh te la Titus ts'un nohé'oonust'e' whe za nohghu yasduk-un, 'aw 'et hukwayá lhusdloh. 'Et k'us ndi khuni be 'alha' 'unt'oh-i be yats'ulhduk-i, 'i be za nohbúlh yats'ulhduk. 'Ink'ez 'et whuz un'a za nts'oh te la Titus ts'un nohé'oonust'e' whe za nohghu yasduk-un, 'et cha 'alha' 'uhoont'oh whe Titus nahoon'ai.

15 'Et whunalnih khuni k'une' 'aht'en. 'Et nohyust'e dutlut 'ink'ez nohba wheóonujut whe n'az de nohts'óyalh whe nulh'en. 'Et whe 'on nus nohk'esi' sulí'.

16 'Et ts'iyantsuk whe ne'aht'en ts'ih'un un'a ne'aht'en, 'et huwa 'i be tube cho whunúsni.

Ts'iyaitsuk 'ilh'en-i, 'i 'uk'enus hoonzoo k'un'a 'uhóonla

8 ¹ 'Et 'awet sulhutsinke unline, 'et Macedonia yun k'ut Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne, Yak'usda ye unzoo-i 'et butl'a hóolts'ut, 'et huwun ts'iyawh 'et t'ewhutihzeh hukwa' 'uzninzun.

² Tube te'hil'en-un whutoh 'et hoont'i tube huhóont'i'. 'Et hoonts'i bula hoonli whe 'onghohne bula' huja.

³ 'Ink'ez cha dahínt'oh whe dáwhultsuk-un bugha húwhunle, 'et hoonts'i 'et 'on nus 'uwultsuk-un, 'et za bugha' hunin'a, whuz un'a

hukwa' huninzun 'ink'ez 'et whuz un'a nduhuja. 'Et t'ewhuniszin 'et ts'ih'un un'a 'uhoont'oh.

4 Ndi ye unzoo-i, 'et butl'a hón'ai 'et whe Yak'usda ooch'e'ne lhulh 'uhint'oh hukw'un'a whe bula hutinelh. 'Et hukwa soo cho nehoodulhkut 'et Yak'usda ooch'e'ne buba ts'uyílhchoot.

5 'Et ndahúja, 'aw hukwa tse lhts'uhoolih k'un'a unehínla. 'Udechoo dich'oh Yak'usda gha' hududulya. 'Et 'ink'ez Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a negha' hududulya.

6 'Et 'inka Titus khuni ulhtus-i be uzdáni', 'ut'en unzoo-i nohni 'udechoo nohbulh whe' yudilh'en, 'et ts'iyawh lhaóodooleh ha.

7 Ts'iyaitsuk 'ulh'en-i, 'i 'uk'enus hoonzoo k'un'a 'uwuhla. Be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be, 'ink'ez nohghuni cha. Be 'éoonudzun-i, 'i cha.

'A cho ndutihnelh-un, 'et cha. 'Et be nek'ehtsi'-i, 'i cha. 'I ts'iyawh 'uk'enus hoonzoo hukw'un'a 'uhóonla. 'Et whuz un'a ndi ye unzoo-i, 'i be hoonzoo whuzúlhtsi.

Gri 'en k'un'a 'uts'oot'en

8 'Aw 'et ndahneh nohdusni iloh. 'Et hoontsi 'uyoonne 'enne 'a cho 'uhudutinelh-un, 'ink'ez be nék'ensi'-i whunéuntalhtun, 'et whuz un'a 'unohdusni.

9 NeMoodihti Sizi Gri, 'en ye unzoo-i ooghu 'teoonáhzun 'et huwa. Dalcho-i be la hoonzoo' 'unt'oh, 'et hoontsi nohni nohba tel'en sulí'. 'Et whe ndai la ye tel'en-i, 'i nohni be hoonzoo' oohneh.

10 Ndi daja nuszun la 'et ts'ih'un nohdutasnelh, 'et 'uk'enus nohba hootázoo'. Nada' nohni hukwa' nahzun 'ink'ez hoonáht'i' whe ndaht'en, 'et 'awhuz 'et ndaht'en.

11 'Andit 'et lhaóodoohleh huba' hoont'oh. 'Et noheni lhadáhla, whuz un'a lhaóodoohleh.

12 'Et dune dudeni lhaídinla whe sooneya daltsuk huwa íta'alh, 'i 'aw 'et soo 'últuk whe 'unt'oh. Huwa íta'alh-i 'on 'unyaz huwa íta'alh hukwa' ninzun hoontsi, 'aw ooneh ait'oh-un, 'et soo' hoont'oh.

13 'Et nohni nohba howa whulna' 'ink'ez 'onghunne 'aw hoonliyaz lhe'hust'en, 'aw 'et 'uwhudúsni iloh.

14 'Et k'us ts'iyanne ba lhgha' hot'e'. 'Et nohni lhai aht'i te, ndunne lhe'ít'ihne, 'enne whuloh bughah'aih. 'Et whuz un'a lhla ts'oot'en huba' hoont'oh.

15 'Et whutsoda' 'uk'e hóoguz whe ndutni, "Et ndun mbe la k'us lhai ilhehoot-un, 'en 'aw ch'uditízkati hoontsi lhit'i, 'ink'ez ndun mbe hukw'e-i ilhchoot-un, 'aw hoonliyaz ye ndunidziti hóoloh."

Yun k'ut Judea ts'e Gri ooch'e'ne, 'enne buba sooneya ilhunats'ootá'alh

16 Yak'usda ts'un musi ts'utni. Titus oodzi lhtus yulhtsi, 'et whe soo cho nohla tit'el'h 'et hukwa' ninzun.

17 'Aw neghuni ulhtus-i ilhchoot 'aw 'et za iloh huwa, 'et dich'oh hukwa' ninzun huwa nohts'ú whinya.

18 'Ink'ez 'uyoon neulhutsin, khuni unzoo-i be yalhdük-un, 'et huwa Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne, 'enne ts'iyawh hiba oodílhiti'. 'En cha Titus bulh whuz nohts'ún whe ts'alh'a'.

19 'Aw 'et za iloh, ndun 'en Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne neba 'utahahúyalhti nebulh tí'us 'ink'ez nela' tit'el'h whuba. 'Et ndi 'ut'en unzoo-i 'onghohne buba ne'ut'enne tsinli. 'I be neMoodihti dich'oh ye diziti'-i t'ehinoozeh. 'Ink'ez 'i be la noheni lhadínt'oh t'ets'onózin.

20 Ndi huwant'ai-i whutaztileh-i 'aw ooka nek'éholts'i junih. 'Et whuch'a ne'ts'ut'en.

21 'Et neMoodihti nalh 'ink'ez ts'iyanne nalh cha soo ts'ih'un un'a 'uts'otileh.

22 'Ink'ez neulhutsin, 'en cha, 'enne bubulh whe ts'alh'a'. Ndun lhat whe ts'óolhdzai 'et whe t'ets'onínzun 'ahoolhyiz huba sulh'i tube cho 'et ndutínelh huba. 'En za nohbulh oodzi hoonli whe nohni 'a cho nohts'utíyalh hukwa' ninzun.

23 'Et mbe la Titus há' 'oodulhkutne, 'en ts'úditni-un, nohni nohba sulh 'ut'en-un 'unt'oh, budóhni. 'Et mbene la neulhutsinke há' 'oodulhkutne, 'enne Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne khuni buba na'áne 'ink'ez Gri ye diziti'ne 'uhint'oh, budóhni.

24 'Et 'inka Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne whubunulhtun be nek'ets'intsi'-i aht'i, 'ink'ez si nohba ts'odilhti'-un, 'et ts'iyawh te' hontizeh.

Lhadóoht'e' ndi sooneya huwa tih'alh-un

9 1 'Et Yak'usda ooch'e'ne bula tihnelh, 'aw 'uyoo khuni nohts'o k'e'oosges huba lhe'hoot'oh.

2 'Et ndutíhnelh hukwa' nahzun t'eeonuzsun. 'Et huwa ndunne Macedonia whut'enne ts'un nohdústi' whe nohghu yasduk. Achaia yun k'ut nohwhenghoh whut'enne lhahódutileh-un, 'et nada' lhahódinla budásni' 'et huwa. 'A cho 'uwhutánelh hukwa' nahzun 'et t'éoonúszun. 'Et huwa nohni nohgha ndunne Macedonia whut'enne k'us lhane sooneya howa húti'alh 'et huhóost'et.

3 'Ink'ez be nóhdusti'-i, 'i 'aw howu t'eduzoosnih ait'oh, 'et huwa neulhutsinke nohts'un whebis'a'. 'Et whutsoda' nohdúsní, 'inka nohzooneya be lhadóoht'e'.

4 'Et whulohne Macedonia whut'enne, khun la sulh hútooya', 'et nohni 'aw lhalhduzahne de, be nóhdusti'-i, 'i wheni ookwaya 'uztileh. 'Ink'ez nohni, 'et do', nohba dáhoont'oh?

5 'Et huwa ndunúszun whe neulhutsinke 'uda' stso nohts'ó toodilh 'ubudúzni. 'Et hoonáht'i' whe howa tíh'alh, 'et de la nk'udada huwa tih'alh-i lhadooleh. 'Et whuz un'a ndi huwa tíh'alh-i, hoonáht'i' whe huwa tíh'alh, 'et te 'aw soo 'a ndahneh nohts'udóne' ait'oh.

Hoonáht'i' whe sooneya huwa óoh'alh.

Whuz un'a Yak'usda nohts'o hukwa' ninzun

6 'Et njan ndudusni, mbe la ntsool-i 'a nuleh-un, 'en ntsool-i ha ntileh. 'Ink'ez mbe la lhai 'ananla-un, 'en lhai há ntileh.

7 'Ilhone hinli whe dudzi be hukwa' huninzun huwa híta'alh, 'et 'ultsuk-i huwa hoo'alh. 'Aw dantsi' be iloh k'us whuz hinilht'i huwa iloh. Mbe la hoont'i' whe huwa 'á'aih-un, 'en Yak'usda yuk'entsi' 'et huwa.

8 Yak'usda soo 'últus whe ye unzoo-i, 'i 'on nus 'ultsuk-i negha nántikulh. 'Et whe be ndunahdzit-i, 'i 'on 'un lhai tiht'elh. 'Et 'ut'en unzoo-i 'ulh'en-i, ts'iyaitsuk nohanus 'uniltsuk-i, 'i noht'l'a nátikulh.

9 'Et khuni 'uk'eguz-i 'et ndutni,

“Ndulcho whe dune la 'uja, tel'enne,
'enne cha bula 'uja.

Ye ts'ih'un un'a 'unt'oh-i, 'ilhiz wheni 'unt'oh.”

10 'Et nohgha íyunle-un, 'en 'on nus lhai úncha nohghale. 'Et la noh'e'ut'en ts'ih'un un'a 'unt'oh-i, 'i 'on nus lhai tileh.

11 'Et ndúwhulcho whe soo dah'a 'et lhts'un ahzoo-un, 'i be 'onghohne buts'un nohla hoonli. 'Et whe Yak'usda musi ts'utni.

12 'Et dahoont'oh huwa nohsooneya gha noh'e'ut'en be ne'ut'enne 'ahli, 'et whe Yak'usda ooch'e' unline huye ndunidzit-i buba soo' yunoltsuk. 'I gha la lhane Yak'usda ts'un tube cho musi ts'utni.

13 'Ink'ez 'uyoonne noh'e'ut'en k'oh whe whubuntalhtun, 'i be, 'et ndúwhulcho whe 'onghohne Yak'usda 'on nus buba whudálhti'. Gri ooghuni unzoo-i daja dahni-un, 'et hukw'úne' 'aht'en. 'Et huwa nohla hoonli whe Jerusalem whut'enne, 'enne bula 'aht'en, 'ink'ez n'un whut'enne, 'enne cha bula 'ahja.

14 Yak'usda ye unzoo-i, hóont'i' whe nohyé dan'ai-i, 'et huwa nohk'e ni hinli 'ink'ez nohba tenahududli.

15 Ndi Yak'usda 'ants'i negha óonin'ai-un, unzoo k'et, 'aw 'uzdooni' ait'oh. 'Inka tube cho musi ts'utni.

Be lhts'ugan-i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut-i, 'i iloh 'unt'oh

10 ¹ 'Et Si, Paul, nohghu tédusdli. Gri ye yo 'ududaldzin-i, 'ink'ez yé soo ne'ust'en-i, 'i be' dusni. Dast'oh whe nohtoh susda' da', 'aw lhoojoh-un lhúsdloh. 'Et hoonts'i lhe'hutni, nohch'oh 'ust'oh te, 'et nohéllhoosjoh.

² 'Et neyust'e whuts'u nín'ti hukw'un'a, 'et whuz un'a za 'uts'ut'en huninzun. 'Et nohtoh ndunt'ohne, wheóonujut whe bubut nenátisdalh. 'Et huwa nohts'u tedusdli ndet nohbulh 'ust'oh de, 'aw nohts'un lhootásjoh hukwa lhe'núszun whulohne za buts'un lhootásjoh.

³ 'Et ndi yun k'ut uzdilhts'i-un, neyust'e whuts'u nint'i whuz un'a iloh nuts'íya.

⁴ Whunulh'en ndi be lhts'ugan-i, 'aw ndi yun k'ut whuts'u haínzut-i, 'i iloh 'unt'oh. 'Et Yak'usda be ts'ílhtus-i, 'i be lhts'ugan-i 'unt'oh. 'Et whe ndi be néch'az whuditni-i, 'i ts'iyawh náninizyuz.

⁵ Lhtoh 'alhgoh howa yahalhdruk-un, 'i cha ts'iyawh hooloh whé nilhtsi. Yak'usda ye whunih-i, 'i cha huyando oot'e' hukwa' hut'en, 'i cha ts'iyawh hooloh yutilhtselh. 'Ink'ez daja huninzun-un, 'et cha nahuhootálhchulh, 'et whe la Gri hik'oh ts'e nuni hunoozut.

⁶ 'Et 'awet ts'iyantsuk hukw'u ne'zaht'en de, 'et de mbene hukw'ú nulhe'it'elne, ts'iyantsuk whe dzoh notideh-un bugha ts'óta'alh.

Wheni cha Gri ooch'e'ne 'uts'int'oh

⁷ Ndet hooh'en, 'et za eh whunulh'en? Mbene Gri ooch'e'ne na'dunúdzunne, dáhoont'oh whe Gri ooch'e'ne 'uhint'oh, 'et whuz un'a za, wheni cha Gri ooch'e'ne 'uts'int'oh. Doo cha soo cho howu nuní hunoozut!

⁸ 'Et neMoodihti dune ando 'uts'int'oh-un negha óonin'ai, 'i be ulhtus nohuztilhtselh, 'aw musai tihleh k'un'a iloh unohts'uleh. Ndet negha óonin'ai-un, óont'e' be howu yasduk, 'et 'aw hukwayá lhúsdloh.

⁹ Njan ndunóhdusni-un, 'aw 'et whe nohwhe'oonusjoot iloh whe' dusni.

¹⁰ 'Et huwa ndiz un'a njan ndudúhútni, "Paul 'udustl'us 'uk'u neyuzguz-i tube be óonujut 'ink'ez ulhtus. 'Et hoonts'i netoh usda te, ooyust'e tetsun 'ink'ez ye yalhdruk-i 'ants'i 'unt'oh," hutni.

¹¹ 'Et hoonts'i whuz un'a howu yalhdrukne, soo cho howu ni hotan, ndi ne-e'dustl'us, 'i be neghuni daja ni, 'et nkede wheni nohtoh 'uts'int'oh de, whuz un'a 'uztit'elh.

Ndai 'ut'en negha ínin'ai, 'i za 'uts'oolh'en huba' hoont'oh

¹² 'Et whulohne didutch'oh ts'ih'un dune na'hududútni. 'Et huwa 'aw wheni ndúlhts'udoosni. Didutch'oh dutoh dahínt'oh la 'et

'enne buk'un'a nulhé'ts'oost'en. 'Et hoonts'i didutch'oh dutoh duba na'udzoo'ne, 'et ndunt'ohne 'aw huwhunih iloh whe' hint'oh.

13 'Et wheni 'ut'en Yak'usda neba yoozi-i, 'i ts'uhóont'i' whe howu yats'ulhduk. 'Et ndi 'ut'en neba yoozi-i, nohni soo nohbulh 'utni. 'Et 'uyoo 'ut'en ghu yats'oolhduk huba lhe'hóot'oh.

14 'Et ndet whuts'un neba hoozi-un, 'et whan 'un ha' ts'oot'en ait'oh. 'Et huwa nohni cha Gri ooghuni unzoo-i, 'i bulh nohghuznindil.

15 'Uyoonne dune Yak'usda 'ut'en buba yoozi-i 'et 'uts'óont'e' whe ooghu yats'oolhduk ait'oh. 'Et ndet 'uwhutánelh whe nohba 'alha' 'unt'oh-i, 'on nus 'ulcho nohba tileh, 'et de wheni cha nohtoh 'on nus nohba ts'incha tileh. Ndaí 'ut'en neba yoozi-i be nohni nohba ts'incha tileh.

16 'Et 'on 'un yun k'ut ndi khuni unzoo-i be yats'oolhduk. 'Ink'ez 'uyoonne 'ut'en buba yoozi-i 'et cha 'aw 'uts'óont'e' be 'oh ho yats'oolhduk ait'oh.

17 'Et hoonts'i mbene 'ududálti'ne, 'enne neMoodihti, 'en be 'ududólti' huba' hoont'oh.

18 Mbe dich'oh duba na'hoodudzi, 'et ndunt'ohne, 'enne 'aw soo huyulh nelhuhoo'al inle'ne. Mbe neMoodihti yoozi-un, 'en za 'ódzilh huba' hoont'oh 'et huwa.

Paul bughuni unli

11 ¹ Ndi khuni 'ants'i 'oh be neyasduk nuhzun la, 'et huwa 'atsulyaz nducha 'on 'unle sgha óonah'aih. 'Ink'ez 'alha' 'i be whuz un'a soo zúlhts'ai.

² 'Et Yak'usda be 'oonih be si cha nohba 'ooznih. Nohba nahizúsyá 'ilhoghun dune ooghu tihdalh, Gri 'en 'unt'oh. Nohni 'aw dune t'enuszun-un nohtsun hoolohne le' 'aht'oh whe Gri gha nóhnusdla.

³ 'Et hoonts'i 'uda' nyoo tl'ughus ye 'uts'un 'uninzun-i, 'i be Eve yunan'a, 'et whenuzjut nohni cha 'et whuz un'a noheni ninta' itálh'elh. 'Et ndúhooja de, noheni Gri ts'un 'aw 'ilho oole' ait'oh.

⁴ 'Ink'ez lhe'ahja nulh'en, 'ilhoghun dune nohghu ninya whe 'uyoon Sizi ghun nohbulh yalhduk, 'aw 'en whuz un'a Sizi nohyulh yalhts'ilhdih. K'us 'uyoo 'uyughi úlhchoot de, 'aw wheni neghá iloh úlhchoot. K'us 'uyoo khuni unzoo-i úlhchoot de, 'aw wheni neghá iloh úlhchoot. 'Et 'alha 'uhoont'oh nahzún eh?

Whel'a' na'dudil'ine

⁵ 'Ink'ez whel'a' nchane, 'aw buba nyo lhe'ust'oh na'dunusdzun.

⁶ 'Et yasduk-un t'eeonuzúszun 'et hoonts'i lhat-un t'eeonuzsun whe 'ust'oh. 'Ink'ez ts'iyawh t'eeonóhzun nohzúsi.

7 Yak'usda ooghuni unzoo-i 'aw 'uk'elha iloh bé nohbulh yasduk. Te'duduz'en 'et whe 'i be nchane tihle. 'I be lubeshi úschoot nahzun eh?

8 'Uyoonne Yak'usda ba 'ilhozdilne 'enne buzooneya sba 'uk'elha hohoolh'i. 'Et hoonts'i bughi ndunust'ih le 'ust'en, 'et nohni nohba ne'úst'en whutoh.

9 'Oh da' nohtoh susda whe hoonliyaz be ts'uwhuzdoh-i, 'et hoonts'i 'aw nohts'u de' lhdzusnih. 'Et sulhutsinke Macedonia ts'e ha hándil whe ts'iyaitsuk be sla' hit'en. 'Et huwa nohts'u de' dusni-un whuch'a' 'ududuzdzun. 'Et whuz un'a za ndutist'elh 'ahoolhyiz.

10 Gri khuni yé 'alha' 'unt'oh-i, 'i be dúsun. 'Et huwa njan Achaia yun k'ut ndulcho whe bé oonust'e-i, 'aw 'etsul 'udósni' ait'oh.

11 Di ha 'ududúsni? 'Aw nohk'elhúsi' nahzún tilah? Yak'usda t'éoonínzun nohk'esi'.

12 'Ut'en 'us'en-i, 'i k'elha nohts'u dé' doosni' ait'oh, 'et za ndutíst'elh. 'Et nyoonne wheni nek'un'a huhóolhdzih hukwa' hut'enne 'ink'ez óont'e' be howu yahulhduk de, 'et 'etsul 'ahudutánelh ubutiselh.

13 'Et ndunt'ohne 'aw ts'ih'un whel'a'ne iloh 'uhint'oh. Dich'oh dude 'ut'en k'oh hukw'un'a 'uyoonne nahuna'ah. Gri oowhel'a'ne na'hududil'i.

14 Khun te nohba hooncha oole' junih! Satan 'en lizas be hoot'en-un na'dudil'i 'et huwa.

15 'Et huwa yula 'ut'enne, 'enne dich'oh ts'ih'un un'a ne'út'enne na'hududil'i. 'Et hoonts'i 'aw lhuhóocha-un 'uhoont'oh. 'Et ndut'enne dich'oh bube 'ut'en k'oh hukw'un'a buba 'uk'elha whatáleh!

Si whusni-un usdli noohzin junih

16 'Et doo cha za nohdusni, 'aw dune whusni-un 'unt'oh sonózin junih. 'Et hoonts'i whuz un'a za 'unahzun de, whute, whusni k'un'a nesúnulhti 'et whe hoont'un-unyaz óont'e' be yatisduk.

17 Daja nohdusni-un, 'aw neMoodihti yalhduk hukw'un'a iloh 'udusni. 'Ants'i whusnine k'un'a 'unohdusni. Sdzi hoonli whe óont'e' sghu diz'ai.

18 Lhane ooyust'e ts'u nínt'ine hukw'un'a óont'e' be yahalhduk. 'Et si cha whuz un'a óont'e' be 'et yatisduk.

19 Noheni hoonli 'et hoonts'i ndunne dune 'aw lhe'hoot'oh k'un'a dune unline nohtoh hudilh'ts'i, 'et hoonts'i 'aw nohba dalhúhoot'oh.

20 Lhe'aht'en, 'ilhoghun nohtoh usda whe de 'ustlenne nohulhtsi, k'us 'ilhoghun nohúlhgooh, k'us 'ilhoghun aht'i-i nohghu yílhchoot, k'us 'ilhoghun nohtoh ncha na'dudulhtsi, k'us 'ilhoghun nohóonúkat, 'et ndúwhulcho nohba dalhúhoot'oh.

21 Hukwaya usdli whe nohbulh yatisduk. 'Oh da' nohtoh úzdilhts'i da' 'ants'i tets'utsun lé'ts'int'oh. 'Et hoonts'i mbe la huwun lhoojoh-un, 'en ook'un'a, si cha lhóosjoh whe yatisduk.

Gri 'en ba dzoh nususzut-un

22 Ndunne Hebrew bughuni yalhdukne na'hududútni, 'et si cha 'ilhoghun 'ust'oh. Israel whudune'ne na'hududutni, 'et si cha 'ilhoghun 'ust'oh. Abraham oots'u haíndene na'hududútni, 'et si cha 'ilhoghun 'ust'oh.

23 Ndunne Gri ba ne'ut'enne eh 'uhint'oh? 'Ants'i seni hooloh hukw'un'a yasduk, 'et hoonts'i si 'on nus 'ust'oh. Si 'on nus 'ut'en buba nus 'ultus 'i be 'ust'en. 'On nus lhat suhólhtsus k'et 'aw 'uzdooni' ait'oh. 'On nus lhat sch'az dá' dan'a, 'ink'ez k'us lhat-un whe 'ankw'us dasúsai.

24 Nyoonne Lizwifne 'alhgoh kwulat sts'o holhtsus. 'Ilhoh suhoolhtsas totsuk, tat whunizyat 'on 'at 'ilho hooloh stsé' hulhtsus.

25 Tat tut'oh be suholht'o. 'Ilhoh tse be sozoolhghelk hukwa' sahalh'en. Tat ts'i sulh nádizghuz. 'Ilhoh yatoo' k'ut lhulcho nusúsdlat, 'ilhe 'úlhdis 'ink'ez 'ilhudzin.

26 Lhat te nukedizut. 'Et 'ukoh cha tube sba whe whunujut. 'Undunut'íne 'enne buts'un sba howa 'óodli-un. Sulh didohne, 'enne hoonts'i, buts'u tse hoosli. 'Udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buts'u tse hoosdli. Keyoh susda-un, sba howa 'óodli. Dune hooloh-un susda de, 'et cha sba howa 'óodli. Yatoo k'ut 'et cha sba howa 'óodli. 'Ink'ez mbene la sulh didowh na'dudil'íne, 'enne butoh cha sba howa 'óodli. 27 'Ut'en ulhtus-i be 'ust'en. 'Et huwa whuloh te tube nenúsi. Lhat 'aw lhústoh. Lhat sye'últ's'ilh 'ink'ez ta'óosda. Lhat-un whe sóo hoosnih, k'us lhat hukw'uz yo nusúsyá dzoh 'et dune usdli whe.

28 'Aw 'et za iloh, Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne bughusdli, 'et whe 'ants'i dutuszas le 'ust'oh.

29 'Aw t'oonuzáhzun eh 'ilhoghun oodzi tetsun suli' de, si cha sdzi tetsun lhih. 'Ink'ez mbe la nebulh dune 'onghohne lubeshi be nalts'uk le' 'ut'ihne 'et huwun huzúske 'ink'ez 'ants'i dusk'un le 'ust'oh.

30 Hoonli huwun ootást'e' de, 'et dast'oh whe tesun, 'et la whé 'ost'e'.

31 Yak'usda, Sizi Gri 'en neMoodihti ooBá, 'en za 'ilhiz wheni uzdílhiti, 'en t'oonínzun 'aw lhozusts'it.

32 'Et lerwe Aretas huyulhni-un, ookeyoh Damascus, 'et humoodih-un dune, 'en setálhchulh hukwa' huwunli.

33 'Ink'ez síh dadint'az k'et, 'et chalhyal cho be súhalhti. 'Ink'ez nanásahalhduk. 'Et whe oola k'é hanasja.

Yak'usda dune yunalhts'et ha hón'ai-un

12 ¹ 'Alha' ndi 'ududíti' khuni be yasduk-un, 'aw sba lhe'hóozoo' whe' dusnih. NeMoodihti be nghun newhúkat-un 'ink'ez ba be hóodiltsih-i, 'i ghun nohbulh yátisduk hukwa' nuszun.

² 'Ilhoghun Gri uniyalh-un, 'en t'enuszun. 'Et ndun 'oh da' whunizyat 'on 'at dit yus k'ut inle' whe 'en whulh tat-un yak'uz 'et khun be' dúzgooh le' 'uja. Ooyust'e bulh k'us ooyit, 'aw si t'éoonuzúszun, Yak'usda 'en t'éoonínzun.

³ 'Et ndun 'en t'enuszun. Ooyust'e bulh k'us ooyit, 'aw si t'éoonuzúszun, Yak'usda 'en t'éoonínzun.

Yak'usda 'unt'oh whe wheni ts'iyai-i be k'e náneni'oh

⁴ K'us hoonzoo-un neltí lé'uja, 'et 'ants'i khun be' dúzgooh hukw'un'a 'unt'oh. 'Et whuts'un ndai la khuni 'aw ye yátoolhdih ait'oh, 'et whudánts'o. 'Aw huwu yátihduk-un oogha lhoos'al 'et huwa.

⁵ 'Et ndunt'oh-un dune, 'en bé' oonust'e' whe ooghu yatisduk. 'Et hoonts'i 'aw se' 'ut'en k'oh huwa whe' oonust'e' k'un'a howu yaosduk ait'oh. Dast'oh whe tesun, 'et za whe 'óonust'e' whe howu yasduk.

⁶ 'Et be' 'oonúst'e'-un k'un'a yatisduk hukwa' nuszun de, 'et hoonts'i 'aw whuzusni tisdleh hukwa lhe'núszun. 'Et huwa ndai la khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i gha za yatisduk. Be' 'óotast'e' whuch'a whuz un'a 'utist'elh. Doo ka la n'awh dunene sonilh'en 'ink'ez sulhódits'o de, 'et whuz un'a za dune unli sontázin.

Satan ntsi'-un nududeh-un, 'en gha 'ust'en dzoh nuszut

⁷ 'Et njan ndet la senghun newhúnkat-un, 'et whula 'ududutázi' whuch'a 'ink'ez ncha-un na'dudutizselh 'et whuch'a, 'et whula gha ts'e whus cho soo dulhkaih le 'ust'en. Satan ntsi'-un nududeh-un, 'en gha 'ust'en dzoh nuszut. 'Et whuz un'a 'aw 'ududózi' ait'oh.

⁸ Tat neMoodihti oots'u tédisdli, khun la whus cho suhanaóokat.

⁹ 'Ink'ez 'usúlhni, "Be úszoo-i 'awet 'i mba soo 'únt'oh. Be ústus-i, 'i be teinsun-i, 'i ts'iyawh lhaóoduja 'et huwa." 'Et huwa hoonúst'i' whe be tesun-i, 'i gha 'et whe oonust'e'. 'Et whe Gri ye ulhtus-i sulh óot'e'.

¹⁰ 'Inka ndet tesun-un, 'ink'ez sghu hudloh, 'ink'ez hoonli sba howa whúlna, 'ink'ez ndet la dzoh nusahalhdzut, 'ink'ez hoontsi'-un sghá honinla, 'i ts'iyawh 'alhgoh Gri 'en gha sba 'uhóoja de, 'et de 'oonúst'e'. 'Et whuz un'a be tesun-i, 'i be ústus nadleh, 'et huwa hoonúst'i'.

Whel'a'ne bube 'ut'en k'oh-un

11 Nja whe oonust'e'-un, 'et 'i be whuzusni le 'ust'oh. Nohni whuz sunulht'i 'et ndósni ha. 'Et nohni nohgha buba na'óodudosdzi' huba' hoont'oh. Whél'a' nchane, 'aw hoonli whe buk'elh'ih lhe'úst'oh, 'ants'i 'ust'oh 'et hoonts'i.

12 'Et 'alha' whél'a'-un be whe hóodal'en-i, 'i ts'iyawh si sgha lhawhúdint'oh nohba whuzúsi. Dzoh nusuzut-un whulh súsyin, 'ink'ez huwa 'ít'en-un cha, 'ink'ez hooncha túne' zust'en cha, hoolhtus-un cha túne! 'ust'en, 'et ts'iyawh nohtoh huwhúsdla.

13 'Onghohne Yak'usda ba 'ilhunaosdilne, nohni nts'en'a hukw'e'ih 'ahtah? 'Et 'aw hoonli nohts'e 'úkalhe'duzusnih. 'Et huwa eh ninta' ust'ih nahzún eh? Ndi 'uts'un un'a be ne'zust'en-i, 'et ts'iyawh sba whunawhudoohlnoh!

Dahoont'oh huwa buk'entsi'

14 'Et 'awet lházduja whe whulh tat nohts'u nátsidalh. 'Aw ndai la aht'i ookwa' lhe'núszun, nohni za nohka' nuszun. 'Et huwa nohts'u dátiso ha íloh. 'Et ts'oodunne 'aw dudusneke ubonoolhyeh huba lhe'hóot'oh. K'us budusneke duzkeh 'enne ubonoolhyeh huba' hoont'oh.

15 'Ink'ez 'uk'enus be nohk'esi', nohni hukw'e'ih sk'ehtsi' 'et hoonts'i sba 'uts'un un'a lhe'hóot'oh. Nohzul 'i ba hoonúst'i' whe ookw'elha whutiselh. Be khusna-i, 'i hóonts'i kw'elhá yutiselh.

16 Nts'oh dája nahzun 'et hoonts'i hoonliyaz whe nohch'a nulh'ézust'en, nohnich'oh t'éoonúhzun. 'Et hoonts'i lhe'usja, nunúz'i'-un hukw'un'a whuts'it bulh nohúschool lé'usja.

17 Mbe nohts'ú whes'aihne, 'enne bugha 'et whe nohgha há' dunust'ah nahzun tílah?

18 'Et Titus khuni ulhtus-i be dásni' whe ndun neulhutsin 'en bulh nohts'ó whebis'a'. 'En cha eh nohgha há' dunit'ah? 'Awundooh! Ts'uhóont'i' whe lhgha za whe nohtoh 'uts'ut'en? Lhk'un'a za eh uzdit'us?

19 'Et doo cha za nohoodutaskut, wheni nohts'u k'úzdutitnelh nahzun eh? 'Awundooh! Yak'usda nalh Gri 'en gha 'uts'útni, ook'esi'ne ndai la hoonliyaz nohtoh 'uts'alh'en-i, 'et ndúwhulcho whe nohni za nohba' ts'it'en. 'Et whe nus za lhé'tilhtus oohle'.

20 'Et tube whesaz whe doo cha za nohts'u nátsidalh. Khun 'et ndusja de, 'et si ndiz un'a tilah nahós'alh. 'Et ndet la nohts'o húkwa' nuszun, 'et 'aw whuz un'a tilah lhe'zoohe. Nohni cha sts'o hukwa' nahzun-un, 'aw whuz un'a lhe'ust'oh-un tilah nahóh'alh. Nohghu nusya de, 'et ndiz

un'a tilah ooh't'e', ts'iyawh lhedáhdulh 'ink'ez lhghe' oolhni. 'Et lhulh húnulhch'oh 'ink'ez lhch'az nedahdulh. Lahoot'oh whe lhch'á nedahni'. Ts'iyawh lhg'hune' dahtni'. Nchane na'dudulh'i 'ink'ez ts'iyantsuk hoontsi'-un nohba lht'a'whúnt'en.

²¹ 'Inka whesaz whe doo cha za nohts'u nátisdalh. K'us lhane nohtoh lubeshi 'uhínla tilah. Lhe'hóozoo' tune' hut'en. Dune ts'eke bulh ninta' 'ut'i 'et whe lubeshi 'ulh'en. 'Ink'ez lubeshi dutsun-i 'uhulh'en. 'Et 'awhuz tilah budzi k'oh nalhe'huyilel. 'Et whuz un'a 'et ndúhoont'oh de, 'et howa sdzi yo 'útinelh 'ink'ez howu ni tisdleh. 'Enne bugha Yak'usda 'et yo úsutilelh.

Paul buba ndo 'unt'oh-un, Yak'usda yutl'a hón'ai

13 ¹ 'Et 'awet whulh tat nohts'u nátisdalh. Nane k'us tane 'enne bunalh ne'whut'en, ts'iyantsuk nohni nohtoh, di be 'uk'e hoot'aih-i, 'enne bughuni gha ts'iyantsuk lhaóodutanelh.

² Whutsoda' nohdasni'-un whusdloh 'et hoontsi'i nohzih susda hukw'un'a whulh nat nohts'o k'e' usges 'ink'ez nanohdúsní, mbene la lubeshi 'alh'en 'ink'ez 'onghohne tubulh nanohdúsní whe dzoh notizut-un, 'aw hukw'ut dodóya' ait'oh whe' hoont'oh.

³ Si sgha Gri yalhduk t'ewhúntáhzin hukwa' nahzun, 'inka whuz un'a nohdásni'. 'Ink'ez 'alha' 'en 'unt'oh nohts'un telhítsun, 'ink'ez nohtoh 'uk'enus úlhtus-un 'unt'oh.

⁴ 'Et Gri 'en ye tésutsit-i whe tulalhgus k'e húyilhti, 'et hoontsi'i Yak'usda yé ulhtus-i, 'i gha khuna. 'Ink'ez wheni cha, 'et whuz un'a za ooyuzdúts'i' hoontsi'i tets'utsun. 'Et hoontsi'i ndi Yak'usda yé ulhtus nohbulh 'uhoont'oh-un, 'et be ts'ukhuna. 'Et huwa Gri 'en bulh ts'ótinalh.

⁵ Na'ooduzúlhdzih! Ndi bé 'alha 'uhoont'oh-i, 'i bulh 'áht'oh tilah, nohnich'oh na'dunulh'en. Sizi Gri nohyó 'unt'oh, 'aw t'éoonuzáhzun eh? 'Aw soo cho t'éoonuzáhzun de, 'et de 'et tilah n'ún tizkatne 'ahli.

⁶ 'Et hoontsi'i 'aw n'ún tizkatne 'aw 'enne iloh 'uts'int'oh. Soo cho nducha t'éoonáhzun.

**Nohni soo ts'ih'un un'a lhadínt'ohne tihle,
'et whuz un'a nohba tenazudli**

⁷ 'Et hoontsi'i hoontsi'-un 'utiht'elh, 'et whuch'a, Yak'usda ts'un nohba tenadusdli. 'Aw nohba nats'oodududzi hukw'un'a iloh tenadusdli. 'Et hoontsi'i nohni hoonzoo k'oh ts'e 'utiht'elh, 'et whuz un'a nohba tenadusdli, 'et hoontsi'i 'ants'i 'ún tizkatne hukw'un'a nohba le' ts'int'oh hoontsi'i.

⁸ 'Et ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'aw be ts'ílhut-i lhts'ít'ih whe oodulhyoh 'uzdooni' ait'oh. 'Et k'us khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i za howu yats'oolhduk.

⁹ 'Et wheni tets'utsun 'ink'ez nohni ulhtusne 'ahli de, wheni ts'uhóont'i'. 'Ink'ez soo ts'ih'un un'a lhadínt'ohne tihle, 'et whuz un'a nohba tenazdudli.

¹⁰ 'Et huwa nohch'oh 'úst'oh whe whuz un'a nohts'ó k'e 'isguz. 'Et nohbulh 'úst'oh de, ndet whe dune ando 'ust'oh 'et neMoodihti sgha óonin'ai, 'i be 'aw nohdách'e ne'doosni' ait'oh. Ndi be 'udedo 'ust'oh, 'i be Yak'usda ba ulhtus tihle. 'I 'aw be nóhundosda' ait'oh.

Nohbulh 'úhot'e'-un

¹¹ Sulhutsinke 'udek'ez nohdusni. Whunólhni! Soo ts'ih'un un'a lhadulyane tihleh. Yak'usda k'e naínin'ane tihleh. 'Ilho za noheni tihleh. Whudizghel-i, 'i be ndi yun k'ut dúlhut'i. 'Ink'ez Yak'usda, mbe nek'entsi'-un, 'ink'ez nedzi bé dizghel-i negha ínin'ai-un, 'en nohbulh óot'e'.

¹² 'Et lubeshi ooghu hooloh-i be nalhudahts'oos.

¹³ Yak'usda ooch'e'ne nezih dilhts'ine, 'enne cha ts'iyawh hadih nohuhútni.

¹⁴ Sizi Gri neMoodihti ye unzoo-i, 'ink'ez Yak'usda ye nek'entsi'-i cha, 'ink'ez Ndoni bulh 'ilhoh ts'indli-un, 'et 'i ts'iyawh nohbulh 'úhot'e'. 'Et ndo honeh.